

Betreft: zienswijze gezamenlijke provincies op het Wetsvoorstel Klimaatfonds

Geachte minister Jetten,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het Wetsvoorstel Klimaatfonds dat het ministerie van EZK op 29 april 2022 heeft gepubliceerd. De gezamenlijke provincies, bij monde van het IPO, onderkennen het belang van aanvullende middelen om de aangescherpte beleidsdoelen te halen.

Middels onderliggende zienswijze maakt het IPO gebruik om namens de 12 provincies te reageren op het wetsvoorstel Klimaatfonds. Eerst volgt een algemene reactie op de opzet en uitvoering van het fonds, daarna volgt een inhoudelijke reactie, ten aanzien van de voor het IPO belangrijke thema's.

Opzet en uitvoering van het Klimaatfonds

Het IPO ondersteunt in grote lijnen het wetsvoorstel Klimaatfonds en is ervan overtuigd dat het fonds de benodigde maatregelen zal faciliteren die bijdragen aan het beperken van de mondiale stijging van de temperatuur en de verandering van het klimaat. Ook is het IPO tevreden dat het een meerjarenfonds betreft, met een horizon tot 1 januari 2031, waarbij een voordelig jaarsaldo van het ene jaar, ten gunste komt van de begroting van het fonds in het daaropvolgende jaar. Doordat de middelen langer beschikbaar zijn dan de regeertermijn van het huidige kabinet, zal het fonds bijdragen aan de consistentie van het klimaatbeleid.

Aandachtspunten met betrekking tot opzet en uitvoering

Het IPO vraagt aandacht voor de onderstaande punten met betrekking tot de opzet en uitvoering van het Klimaatfonds:

- *Verdeling van middelen:* In de huidige memorie van toelichting is de verdeling van de beschikbare gelden nog weinig specifiek beschreven, wat op bepaalde plekken tot onduidelijkheid leidt. Het IPO pleit voor een heldere toelichting daarop en een concretisering van de verwachte verdeling van de €35 miljard. Provincies denken hier graag over mee. Het IPO pleit bij de verdeling van gelden voor extra aandacht voor:
 - Regionale (energie)distributie, zowel van elektriciteit en waterstof, maar ook bio-/groengas. We willen wijzen op de middelen die nodig zijn voor investeringen die voortkomen uit de provinciale MIEK's, om onder meer de verduurzaming van de industrie (zowel de vaste CES clusters als Cluster6) te versnellen.
 - De warmtetransitie en het financieren van de warmte-infrastructuur. Warmtebedrijven dienen voldoende financiële realisatiekracht en organisatiekracht te hebben. Ook verkleinen onrendabele top belangrijk voor versnelling.
 - Het belang van het MKB. Voorkomen dient te worden dat het MKB moet concurreren, met bijvoorbeeld de grote industriële bedrijven, voor dezelfde middelen.

- Investerings in laadinfrastructuur. Onder meer voor de logistiek kunnen niet alle laadinfrastructuur-investeringen aan de markt worden overgelaten. Daarom is het gewenst dat het klimaatfonds ondersteuning biedt bij de aanleg van laadinfrastructuur.
- De circulaire economie en de koppeling daarvan met de andere grote transities (bijvoorbeeld circulair bouwen).
- *Governance*: Voor provincies zijn de governance en met name de invulling van de vakdepartementale programma's en het daaruit voortvloeiende Meerjarenprogramma een punt van aandacht. Het IPO signaleert bij het Rijk de breed gedeelde gedachte samen te werken met provincies als één overheid aan gezamenlijke opgaven. Dit vraagt om het samen optrekken en benutten van beschikbare middelen, netwerken en aanwezige initiatieven ter stimulering en verbinding van initiatieven in de regio.
 - ➔ Het IPO is van mening dat in de Memorie van Toelichting opgenomen dient te worden dat zij nauw betrokken worden bij de opzet en uitwerking van vakdepartementale fondsvoorstellen, alsook bij het daaruit voortvloeiende Meerjarenprogramma.
- *Innovatie*: Het IPO vindt dat er opvallend weinig geld beschikbaar wordt gemaakt voor (het stimuleren van) innovatie en innovatieve oplossingen. Indicatief €3 miljard. Juist innovaties zijn nodig om de klimaattransitie van de grond te laten komen. Het IPO ziet graag meer aandacht voor ontwikkeling en toepassing van innovatie, binnen opwek-, systeem- en gebruik van energie. Ook vraagt het IPO om duidelijkheid naar het onderscheid van middelen die enerzijds via TKI's en MOOI-programma's lopen en anderzijds via het Klimaatfonds.
- *Afbakening t.o.v. andere fondsen*: Hoewel we begrijpen dat er een afbakening is t.o.v. andere fondsen willen we hierbij wel benadrukken dat voorkomen moet worden dat bepaalde innovaties en maatregelen leidend tot CO₂-reductie buiten de boot vallen, omdat ze zijn uitgesloten bij andere fondsen. Voorbeeld hiervan is mestverwaarding, aangezien het Klimaatfonds geen landbouwmaatregelen faciliteert. Het IPO vraagt om een meer heldere afbakening tussen het Klimaatfonds en het Transitiefonds landelijk gebied en natuur, welke qua doelstellingen overlap vertonen.
- *Efficiënte uitvoering*: Voorkomen dient te worden dat het Klimaatfonds dezelfde mate van complexiteit krijgt als het Groeifonds. IPO vraagt aandacht voor uitvoerbaarheid bij de verdere uitwerking van het fonds.

Aandachtspunten m.b.t. inhoudelijke thema's

Aandacht voor CO₂-reducerende maatregelen binnen de mobiliteit

Mobiliteit is verantwoordelijk voor circa 20% van de CO₂-opgave van Nederland. In dat licht is het verrassend dat het Klimaatfonds zoals beoogd geen ruimte lijkt te bieden voor maatregelen in de sfeer van mobiliteit. Naast elektrificatie van het wagenpark is er een groot aantal andere mogelijkheden om in specifieke situaties tot CO₂-reductie te komen. De eerste doorrekeningen van de in het

Klimaatakkoord afgesproken Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's) maken dit duidelijk. Alleen al in de Provincie Noord-Holland en Flevoland, kan uitvoering van de maatregelen uit het RMP dit leiden tot een CO₂-reductie van 1,65 megaton¹. Terecht wordt opgemerkt dat het Mobiliteitsfonds niet als doel heeft CO₂ te reduceren. Andere maatregelen gericht op CO₂-reductie in de sector mobiliteit, zoals die voortkomen uit de RMP's, dienen in onze ogen uit het Klimaatfonds bekostigd te kunnen worden, mits voldoende aan voorwaarden.

- ➔ Het IPO pleit voor een expliciete opname van CO₂-reducerende mobiliteitsmaatregelen binnen de gebouwde omgeving in de doelstellingen van het Klimaatfonds. Dit zou een toevoeging kunnen zijn aan Art. 2.d, over energie-efficiënte en -toepassingen binnen de gebouwde omgeving.

Stimuleren van de circulaire economie draagt bij aan CO₂-reductie

Het IPO verwacht dat het Meerjarenprogramma ook een duidelijke integrale werkwijze zal laten zien. In dit kader willen we ook wijzen op de substantiële bijdrage van circulaire economie aan de CO₂-reductie². Deze substantiële bijdrage en integrale toepassing van duurzaamheid komt naar onze mening nog te weinig terug in de begroting en uitgaven van het fonds. De circulaire economie is als één van de grote transities een ontwikkeling die serieus genomen dient te worden en we verwachten dat dit ook zichtbaarder in de verdeling van de €35 miljard terugkomt. Een suggestie hierbij is om dit juist ook te koppelen aan andere grote transities, zoals de woningbouwopgave. Door te verbinden aan duurzaam en circulair bouwen, krijgt een integrale aanpak vorm.

- ➔ Het IPO pleit voor het opnemen in Art. 2 van het wetsvoorstel dat circulaire economie, waaronder circulair bouwen, ook binnen de scope van het klimaat en transitiefonds valt. Gezien de landelijke opgave van 100.000 woningen per jaar tot 2030, ligt deze koppeling wat ons betreft voor de hand.

Tot slot

Het IPO heeft vertrouwen in de potentie van het Klimaatfonds om structureel bij te dragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Wij zijn benieuwd naar uw reactie. Graag gaan we met u in gesprek over de rol die provincies kunnen spelen bij de nadere uitwerking van het Klimaatfonds.

Met vriendelijke groet,

Interprovinciaal Overleg
(IPO)

¹ Indien wordt ingezet op alle mogelijke meest effectieve maatregelen kan door RMP-maatregelen in Noord-Holland en Flevoland een CO₂ reductie van 1,65 megaton worden gerealiseerd, zo kan op basis van berekeningen van CE worden geconcludeerd.

² Uit IenW beleidsprogramma 2022: in het coalitieakkoord is opgenomen dat er een ambitieus klimaatdoel komt voor circulaire economie. Het kabinet ziet een potentie van 2 tot 4 Mton CO₂ emissiereductie die in Nederland (scope 1) bereikt kan worden met circulaire beleidsinstrumenten.